

edu
CAC

EL MÒBIL, JO I ELS ALTRES
UNITAT DIDÀCTICA 11 | BONES PRÀCTIQUES

OBJECTIUS	3
MATERIALS NECESSARIS.....	4
ÀMBITS COMPETENCIALS.....	4
PROPOSTA DE TEMPORITZACIÓ.....	4
ESTRUCTURA DE LA UNITAT DIDÀCTICA	5
AVALUACIÓ.....	8
GUIA PER AL PROFESSORAT.....	9
INTRODUCCIÓ I MARC CONCEPTUAL	10
SESSIÓ 1. POSEM-NOS EN CONTEXT	13
SESSIÓ 2. PRACTIQUEM!	17
SESSIÓ 3. REFLEXIONEM!	22
MATERIALS COMPLEMENTARIS.....	29
ACTIVITATS RELACIONADES.....	32

OBJECTIUS

- Utilitzar amb autonomia i esperit crític els mitjans de comunicació i les TIC per obtenir, interpretar i elaborar informacions i opinions.
- Saber explicar, amb les seves pròpies paraules, què és i com es construeix la identitat digital.
- Prendre consciència de la pròpia identitat digital.
- Entendre què és el ciberassetjament i reflexionar sobre quin paper juguem tots i totes en la seva prevenció.
- Prendre consciència de les conseqüències de la sobreexposició a internet.
- Despertar la mirada crítica vers l'ús de les xarxes socials.

MATERIALS NECESSARIS

- Guia per al professorat
- Projector a l'aula
- Accés a internet
- Dispositius amb accés a internet
- Pissarra o suport digital
- Folis i colors

ÀMBITS COMPETENCIALS

- Àmbit lingüístic
- Àmbit tecnològic
- Àmbit social
- Àmbit digital
- Acció tutorial

PROPOSTA DE TEMPORITZACIÓ

3 sessions d'una hora

ESTRUCTURA DE LA UNITAT DIDÀCTICA

POSEM-NOS EN CONTEXT!

Sessió 1 / Durada orientativa: 1 hora

PROPOSTA D'ACTIVITATS				
DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS		MATERIALS I RECURSOS	ORGANITZACIÓ A L'AULA	DURADA ORIENTATIVA
Activitat inicial	<p>Activitat 1. Per començar...</p> <p>Breu introducció sobre la temàtica a abordar i presentació del treball a realitzar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Guia per al professorat 	Disposició habitual	10'
Activitat de desenvolupament	<p>Activitat 2. Com em veig i com em veuen els altres</p> <p>Visionat d'un parell de vídeos i debat posterior en relació a les qüestions proposades.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Guia per al professorat Projector a l'aula i accés a internet Pissarra 	Disposició habitual	25'
Proposta de síntesi	<p>Activitat 3. Què comparteix-ho?</p> <p>Activitat de reflexió individual sobre quines imatges pengem a internet i per què, per acabar compartint les conclusions amb tot el grup classe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Guia per al professorat Dispositius amb accés a internet Pissarra 	Disposició habitual	25'

POSEM-NOS EN CONTEXT!

Sessió 2 / Durada orientativa: 1 hora

PROPOSTA D'ACTIVITATS				
DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS		MATERIALS I RECURSOS	ORGANITZACIÓ A L'AULA	DURADA ORIENTATIVA
Activitat inicial	Breu repàs dels conceptes apresos en la sessió anterior.	<ul style="list-style-type: none"> Guia per al professorat Projector a l'aula 	Disposició habitual	5'
Activitat de desenvolupament	<p>Activitat 4. Anem més enllà...</p> <p>4.1: Construïm-nos! Breu reflexió grupal per prendre consciència de la importància del grup durant l'adolescència.</p> <p>4.2: Cercles d'influència Exercici individual de reflexió sobre els cercles i les persones que ens influencien en el nostre dia a dia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Guia per al professorat Pissarra Folis i colors 	Disposició habitual	30'
Proposta de síntesi	<p>Activitat 5. El meu perfil</p> <p>Hi trobarem dues propostes (Opció 1, més breu / Opció 2, d'aprofundiment) per prendre consciència de la sobreexposició de la nostra intimitat a les xarxes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Guia per al professorat Dispositius amb accés a internet Projector a l'aula Folis 	<p>Opció 1: Disposició habitual</p> <p>Opció 2: En grups</p>	25'

REFLEXIONEM!

Sessió 3 / Durada orientativa: 1 hora

PROPOSTA D'ACTIVITATS				
DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS		MATERIALS I RECURSOS	ORGANITZACIÓ A L'AULA	DURADA ORIENTATIVA
Activitat inicial	Activitat 6. Concretem els conceptes Visualització de dos vídeos i reflexió personal sobre com actuem quan som testimonis d'assetjament.	<ul style="list-style-type: none"> Guia per al professorat Projector a l'aula i accés a internet. 	Disposició habitual	5'
Activitats de desenvolupament	Activitat 7. Donem veu a víctimes, assetjadors i testimonis Visualització del reportatge 'Bullying', del programa <i>30 minuts</i> , de TV3, i anàlisi individual de les afirmacions dels testimonis.	<ul style="list-style-type: none"> Guia per al professorat Projector a l'aula i accés a internet Papers amb les preguntes específiques per a cada alumne 	Disposició habitual	35'
Proposta de síntesi	Activitat 8. Reflexions sobre l'assetjament Posada en comú de les reflexions sobre les causes i conseqüències del <i>bullying</i> i/o <i>ciberbullying</i> , tot intentant plantejar possibles "solucions" col·lectives.	<ul style="list-style-type: none"> Guia per al professorat Projector i accés a internet 	Disposició habitual	20'

AVALUACIÓ

Objecte a avaluar		Excel·lent	Bé	Correcte	Just
Atenció i escolta activa	S'ha mostrat reflexiu/va i atent/a respecte dels vídeos projectats?				
	En la visualització dels vídeos, ha estat capaç d'extreure'n les idees clau i d'expressar la seva opinió, tot escoltant la dels altres amb respecte?				
Participació	Ha participat de manera activa, madura i reflexiva a l'hora de representar els seus cercles d'influència?				
	Ha participat activament en l'exercici de reflexió individual i en el diàleg grupal?				
	En l'activitat de joc de rols, ha mostrat respecte envers el treball dels companys i companyes i ha sabut compartir la seva experiència de l'activitat?				
Assoliment de continguts	Ha participat activament en les interaccions amb els altres grups i en la reflexió final tot utilitzant els coneixements adquirits durant la unitat?				
	Ha sabut identificar els missatges dels vídeos proposats i ho ha demostrat participant després en la reflexió conjunta?				
Exposició oral	Ha estat capaç de reflexionar i expressar amb sinceritat les seves opinions o percepcions sobre les qüestions plantejades?				
	Ha estat capaç de presentar i defensar les seves idees de forma clara i concisa fent un bon ús dels elements del llenguatge verbal i corporal?				
Autoavaluació	En l'activitat d'anàlisi del propi Instagram, ha fet l'exercici amb interès, sinceritat i demostrant capacitat reflexiva?				
	Ha mostrat capacitat d'autocrítica i responsabilitat per tractar la problemàtica de l'assetjament?				

edu
CAC

EL MÒBIL, JO I ELS ALTRES
UNITAT DIDÀCTICA 11 | BONES PRÀCTIQUES
GUIA PER AL PROFESSORAT

BONES PRÀCTIQUES | EL MÒBIL, JO I ELS ALTRES

Actualment, el mòbil s'ha convertit en una extensió de nosaltres, i bona part de les nostres relacions socials es donen a través d'aquests dispositius. L'aparició d'aquests nous espais de sociabilitat ha permès, d'una banda, amplificar el nostre ventall de relacions socials, facilitant el contacte entre persones d'àmbit i procedència molt diversa, així com permetent-ne un ritme més ràpid i constant, i de l'altra, han modificat la nostra manera de comunicar-nos i relacionar-nos.

En aquest sentit, els dispositius mòbils i tot el que els envolta (accés a internet, aplicacions de missatgeria instantània, etc.) ens permeten interaccionar amb els altres d'una manera tan real com en el món presencial, però amb la diferència que no ens trobem en el mateix pla físicament.

Així doncs, cal prendre consciència d'aquest nou tipus de relacions que es donen en la nostra convivència amb els mòbils i de les conseqüències que se'n deriven.

La construcció del “jo” en aquest nou escenari

Pel que fa a la nostra identitat digital, aquesta es configura a través del què diem sobre nosaltres: allò que descrivim en el nostre perfil, les fotografies que pengem, les opinions que emetem, etc. Això ens permet, en certa manera, tenir un control sobre qui som i mostrar allò que volem. Però, quin lloc ocupa tot allò que no es mostra? Com conviu la nostra identitat física i virtual? De fet, és evident que les dues identitats en configuren una de sola, és a dir, que conviu en una mateixa realitat. Però a vegades sembla que ens n'oblidem i podem dur a terme accions, mitjançant els canals virtuals, que probablement no duríem a terme en un pla físic o que potser no mostren tota la realitat sobre nosaltres mateixos.

Cal tenir en compte que...

- Allò que som a internet configura la nostra identitat digital i hem d'intentar que això no generi una tensió amb la nostra identitat física, per tant, hem de ser conseqüents entre allò que mostrem i no mostrem en un àmbit i en l'altre.

Més enllà de prendre consciència de com ens mostrem i com construïm la nostra identitat en tots els àmbits que configuren el nostre dia a dia, hi ha un altre element a tenir en compte: la **capacitat d'amplificació i d'emmagatzematge** de les tecnologies de la informació i la comunicació, ja que en certs moments se'ns pot girar en contra.

És necessari tenir consciència d'aquest fet, ja que a la xarxa s'emmagatzemen moltes de les accions que fem: què ens agrada, quines són les nostres aficions, quin és el nostre estat d'ànim... I és que de vegades oblidem que el contingut que pengem no només el veuen les persones que volem que el vegin: en el moment mostrem la nostra intimitat a la xarxa, tothom pot accedir a informació sobre nosaltres i, per tant, perdem el control del que hem compartit. De la mateixa manera, el perdem quan els altres mostren continguts que fan pública la nostra privacitat. Així doncs, la sobreexposició del nostre jo pot tenir unes conseqüències inesperades, sigui a curt o a llarg termini.

- És important **tenir present què volem mostrar de nosaltres**. La necessitat de compartir el que fem i d'aconseguir més popularitat pot provocar que trenquem les barreres de la intimitat i sobreexposem el nostre jo.

La relació amb els altres

Parlar del jo és igual d'important que parlar del jo en relació amb els altres. Internet ens facilita mantenir els vincles amb els altres com **un espai més de la vida social**. Ens permet consolidar relacions i crear-ne de noves. I, tot i els seus avantatges, hem de tenir present que internet té un **efecte multiplicador**, ja sigui per allò positiu com per allò negatiu: els problemes de les relacions socials, doncs, també tenen cabuda en el joc digital, tot amplificant-se. Per això, en les nostres relacions socials és fonamental gestionar l'ús d'internet de manera conscient i entenent que:

- Les relacions virtuals perden els **matisos del llenguatge no verbal** i poden generar **malentesos**.
- El fet d'interaccionar darrere una pantalla pot fer que, tant nosaltres com els altres, actuem amb una **actitud impròpia de situacions cara a cara**.
- En les nostres relacions sorgides exclusivament d'internet mai sabem del tot si qui està al darrere de la pantalla és qui diu què és.

I en aquest terreny, el de les relacions amb els altres, prenen forma aspectes de les relacions humanes que ja existien abans de la irrupció d'internet en les nostres vides. Un exemple és el **ciberassetjament**. Si bé és cert que l'assetjament no és un fenomen nou, internet li ha donat una forma nova: agressions digitals, molts cops anònimes (en forma d'amenaçes, insults, ridiculitzacions o suplantacions d'identitat, entre d'altres) que tenen com a objectiu ferir a una altra persona a través del rebuig social.

I, davant d'això, què podem fer nosaltres?

- Com que val més prevenir que curar, primer de tot cal **evitar donar informació de nosaltres que ens pugui jugar en contra**, encara que aquesta informació li estiguem donant a gent amb qui, en principi, confiem: fotografies compromeses, ubicacions, informació privada o fer amistats que no sabem ben bé d'on provenen o qui són realment fora de la pantalla.
- En el cas que siguem víctimes de ciberassetjament, el més important és **informar una persona adulta** per tal que ens doni un cop de mà. De la mateixa manera, si veiem aquest tipus d'agressions en relació a altres persones del nostre entorn, hem d'**evitar que les nostres accions les facin créixer més (com per exemple, compartint-les amb altres persones) i, evidentment, denunciar-les**.
- El més important és **no ser mai nosaltres els qui generem o propiciem aquestes situacions**. Hem de recordar que la nostra llibertat s'acaba on comença la dels altres i, per tant, hem de tenir presents els nostres valors i **no fer allò que no ens agradaria que ens fessin**.

Ja que sembla que el mòbil ha vingut per quedar-se, convertint-se en una extensió més de la nostra vida social, és important, ser conscients del que fem per tal d'extreure'n tots els beneficis i evitar-ne les conseqüències més negatives. Cal, doncs, que ens regim pels mateixos valors que prevalen en el nostre dia a dia, partint del respecte cap als altres i cap a nosaltres mateixos, i que siguem molt conscients de les característiques d'aquests nous espais de sociabilitat i comunicació.

SESSIÓ 1. POSEM-NOS EN CONTEXT

1. Per començar...

En aquesta primera sessió parlarem de **la construcció del “jo” en aquest nou escenari**. Com es configura la nostra identitat digital? Qui som i què mostrem a les xarxes? Quin lloc ocupa tot allò que no es mostra? Com conviuen la nostra identitat física i virtual?

Per començar, introduïrem, de manera breu, el tema que treballarem i plantejarem al grup les qüestions següents:

- Què ens permet fer el mòbil per socialitzar-nos?
- Quins avantatges i quins inconvenients creieu que té aquest tipus d'interacció social?
- Què penseu que és la identitat digital? Quina relació creieu que té amb la identitat física?

2. Com em veig i com em veuen els altres

Segons el diccionari de la llengua catalana, la identitat és “el conjunt de característiques que fan que una persona o una comunitat sigui ella mateixa”. Si ens centrem en com un mateix creu que es defineix com a persona, actualment a través de les xarxes socials estem contínuament llançant informació, siguin missatges, fotografies, vídeos, etc. Tota aquesta informació va configurant un conjunt de característiques i va construint la imatge que volem oferir de nosaltres mateixos.

Per començar a reflexionar sobre què és el que volem transmetre cada cop que pengem, per exemple, una fotografia a les xarxes socials, visualitzarem el vídeo següent:

Títol	Temps
Are You Living an Insta Lie? Social Media Vs. Reality	3:12

Al vídeo es mostren diferents situacions en què els personatges s'esforcen per penjar fotografies perfectes i com sovint aquesta perfecció no es correspon amb la realitat. Després de veure el vídeo, farem un debat per reflexionar sobre per què sentim la necessitat de penjar fotos i de mirar les dels altres, què ens generen els m'agrada o la seva absència i quines conseqüències pot tenir buscar la foto “perfecta” (el temps que ens ocupa, l'estrès que ens pot generar o que podem generar als altres, la manca d'atenció a les persones amb qui estem, etc.). En definitiva, l'utilitzarem com a punt de partida per reflexionar sobre com vivim aquestes situacions i què busquem quan produïm aquests continguts. Per dinamitzar el debat, podem llançar preguntes com les següents:

- Què mou els personatges del vídeo a actuar d'aquesta manera?
- Ens hem sentit identificats amb algun dels personatges o situacions?
- Què pretenen aconseguir els personatges penjant aquestes imatges? Quin missatge volen llençar sobre ells mateixos a les xarxes?
- Cada cop que un personatge penja una foto, veiem com altres la miren i en fan *likes* o “m'agrada”. Val la pena el temps invertit? Quina reacció esperen dels altres?
- Sabem gaudir dels moments que vivim o estem més pendants de com ho projectem perquè els altres ho vegin?

- En el cas del grup de nois i noies que hi apareix, estan gaudint del temps que estan passant junts?
- Algun cop hem estat amb els nostres amics/gues i estàvem més pendents del mòbil? Per què ho fem? Ens molesta?

A continuació, mirarem un altre vídeo per continuar reflexionant sobre la imatge que projectem a les xarxes i com ens afecta el com ens veuen els altres. Concretament, mirarem un fragment del capítol 'Empantallades' del [programa educatiu *Oh my goig*, de Betevé.](#)

Títol	Temps
#POSTUREO	4:25

El vídeo recrea una conversa entre amics adolescents en què sorgeixen moltes qüestions relacionades amb la imatge que volem donar a les xarxes socials, des del fet de sentir-se malament perquè algú t'ha etiquetat en una fotografia on no t'agrada com surts fins al fet de penjar sempre fotografies on sortim molt bé.

Després de veure el vídeo, llançarem preguntes com les següents:

- Alguna vegada us heu enfadat amb algun amic/ga vostre/a perquè ha penjat una foto a Instagram on apareixíeu vosaltres i considereu que sortíeu "fatal"?
- Com us heu sentit quan l'heu vist? I què és el que més us preocupava del fet que aquesta foto fos a la xarxa?
- Què heu fet al respecte?
- En el vídeo, els joves plantegen que sovint pengen fotos seves a l'Instagram imitant famosos o persones a qui admiren. Penseu que això ho fan la majoria de joves? I vosaltres ho feu? Per què?

3. Què comparteixo?

Per acabar aquesta primera sessió, farem un exercici que parteix de la reflexió individual per acabar compartint-ho amb tot el grup classe. Cadascú buscarà en el seu mòbil les cinc últimes fotografies que hagi compartit, a través de qualsevol de les seves xarxes socials (Facebook, Instagram, Whatsapp, Snapchat, etc.), tot intentant que com a mínim una o dues de les imatges triades siguin fotos on apareix un mateix. És a dir, que no siguin totes de paisatges o objectes, per tal de poder treure el màxim de suc a l'activitat.

Si veieu que no hi ha prou temps per analitzar totes les imatges a l'aula, podeu començar a fer-ho amb una o dues, perquè vegin la dinàmica de l'activitat, i plantejar que acabin de fer la resta de l'exercici individual a casa, deixant la part de compartir-ho en grup per a l'inici de la sessió següent.

Per emmarcar la reflexió individual, podem proposar la taula següent per anar recollint la informació requerida de cada fotografia:

	Imatge 1	Imatge 2	Imatge 3	Imatge 4	Imatge 5
1. Què creus que diu de tu la imatge que has compartit?					
2. Com et senties mentre vivies aquest moment de la foto?					
3. Creus que coincideix el que senties en aquell moment amb el que transmet la foto?					
4. Què ha comentat la gent?					
5. Com t'has sentit amb la resposta de la gent?					
6. T'esperaves una altra resposta?					

Després d'omplir la taula, demanarem que, individualment, observem el conjunt, tot parant atenció als aspectes següents:

- En quants casos coincideix el que volíem transmetre amb el que sentíem i el que, finalment, hem publicat?
- Quines diferències hi ha entre el que ha comentat la gent i la resposta esperada?

L'objectiu de l'exercici és prendre consciència de fins a quin punt transmetem allò que sentim o si, de fet, estem més pendents de la imatge que projectem cap enfora. Un segon objectiu és veure com ens afecten els comentaris rebuts i la dificultat de rebre una resposta que estigui a l'alçada de les nostres expectatives.

Per acabar, posarem en comú les conclusions que hem extret de l'exercici i engegarem un debat i reflexió conjunta al voltant de les qüestions següents:

- De quina manera ens afecten els "m'agrada" que rebem? És una cosa que tenim en compte?
- De quina manera ens influencien en el nostre estat d'ànim?
- Com podem ficar uns límits sans entre la identitat que ens construïm i el com ens sentim en relació als altres?
- Com podem convidaure amb tot això de forma saludable?

SESSIÓ 2. PRACTIQUEM!

4. Anem més enllà...

Després de reflexionar, durant la primera sessió, sobre el concepte d'identitat digital, ens endinsarem en la pròpia concepció del "jo" i en els riscos de la sobreexposició de la nostra intimitat en aquests nous espais de relació.

4.1. Construïm-nos!

La importància de **voler ser "algú" i, sobretot, algú respecte del grup** és una característica típica i comuna entre els éssers humans, però que s'accentua durant l'adolescència. Entendre aquesta sensació i reflexionar al voltant de com **construïm la nostra pròpia identitat en base a com ens veuen i com ens tracten els altres** és un pas clau a treballar tant quan parlem d'identitat digital, com quan parlem d'assetjament virtual o ciberassetjament, qüestió en què se centrarà la tercera sessió.

En aquesta segona sessió, començarem **recordant els conceptes treballats en la sessió anterior** i engegarem un breu diàleg al voltant de l'afirmació de Montse Sánchez, presidenta de l'insititut ITA d'Argentona (centre on ingressen adolescents per diversos trastorns de conducta), en un [reportatge del programa 30 minuts sobre l'assetjament escolar](#):

"Durant l'adolescència construïm la nostra identitat i ens resulta més important el que pensi o digui el grup de nosaltres que el que opini el nostre pare o mare".

- Estem d'acord amb aquesta afirmació? Per què?
- Ens influencia què pensen o diuen de nosaltres els companys i companyes?
- I us heu plantejat mai que el que dieu dels altres també pot tenir una influència positiva o negativa sobre ells i elles?

L'objectiu de l'activitat és reflexionar sobre com allò que nosaltres diem o no diem, fem o deixem de fer, envers els altres els influencia directament. És a dir, intentarem crear una doble identificació: com a persones que influïm als altres i que, alhora, som influenciades.

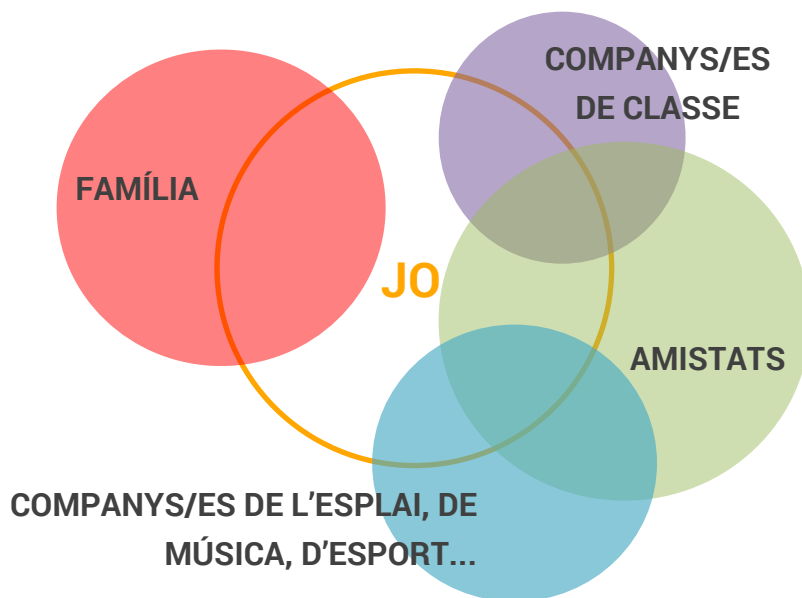
4.2. Cercles d'influència

Per continuar amb aquesta reflexió, proposarem dibuixar en un full un cercle per representar el propi "jo". Seguidament, cadascú anirà incloent en el dibuix els cercles que consideri que l'influencien, dibuixant-los sobreposats al propi "jo", més o menys grans, segons la rellevància que es vulgui atorgar a cadascun dels àmbits d'influència.

Podem utilitzar colors per fer els cercles i, després, fixar-nos en quins tipus de colors ha utilitzat el grup classe per a cada àmbit (més càlids, més freds, etc.). Alguns d'aquests cercles poden ser: família, amigats, companys de classe, veïns, activitats on es relacionen,

com ara l'esplai, esport, dansa, música, etc., o qualsevol altre àmbit que considerin que els influeix.

Així doncs, tots i totes dibuixarem individualment la nostra subjectivitat travessada per altres. D'aquesta manera prendrem consciència de fins a quin punt no vivim aïllats i, per tant, reflexionarem sobre com tot allò que fem o ens fan té un impacte.

Farem l'exercici de manera individual. Si volem i tenim temps, podem exposar davant de la classe algun dels dibuixos resultants, tot compartint les reflexions que ens ha generat l'exercici. També podem penjar-los tots a la pissarra o a la paret per comparar-los i veure si hi ha similituds. El més important és que cadascú disposi d'una estona per reflexionar sobre els cercles d'influència i la importància de no sentir-nos sols.

5. El meu perfil

A continuació, farem una activitat per qüestionar-nos per què de vegades a internet duem a terme determinades accions que gairebé segur no faríem fora de les xarxes. En funció de si hem dedicat als exercicis previs més temps del previst, desenvoluparem l'activitat seguint les pautes d'alguna de les dues opcions plantejades a la pàgina següent.

En totes dues opcions, visualitzarem el vídeo següent:

Títol	Temps
'Si no lo haces en tu vida normal... ¿por qué lo haces en internet?'	1:29

Opció 1. Activitat breu	Visionat del vídeo i debat posterior
Opció 2. Activitat d'aprofundiment	Dinàmica de joc de rols per grups, visionat del vídeo i debat posterior

Opció 1. Activitat breu

Per començar, veurem el vídeo '[Si no lo haces en tu vida normal... ¿por qué lo haces en internet?](#)', recurs audiovisual de la campanya 'De aquí no pasas', de Save the Children, sobre protecció de la privacitat dels adolescents a internet. A continuació, proposem articular un debat en relació a les preguntes següents:

- Per què donem informació sobre nosaltres, de forma tan concreta i abundant, en els perfils que ens creem a les xarxes?
- Algunes de les informacions que es donen per internet poden ser perilloses per a nosaltres mateixos?
- En cas de trobar-nos una persona desconeguda pel carrer, i establir una conversa espontània, li donaríem tota la informació exactament tal com la tenim publicada en els perfils digitals? Com és, doncs, que ho fem a la xarxa i de forma pública?

Opció 2. Activitat d'aprofundiment

En cas que vulguem aprofundir més en aquesta temàtica, i treballar-la de forma més vivencial, desenvoluparem una dinàmica de joc de rols per recrear una situació similar a la que veurem després en el vídeo. Dividirem la classe en 4 grups (grups A, B, C i D):

- Els grups **A** i **B** treballaran el **Personatge X**, cal que primer aquests dos grups es posin d'acord en quin personatge treballaran. Recomanem que per recrear aquest personatge escullin alguna persona més o menys famosa, jove (propia a la seva edat) i que tot el grup classe conegui, per exemple: un/a *youtuber*, un actor o actriu jove, un/a cantant jove, etc., ja que ens haurem d'imaginar que aquest "personatge" arriba nou al nostre institut. Un cop escollit, podran començar a treballar amb els seus respectius grups per separat. Els dos grups treballaran el personatge X des de prismes diferents.
 - El **grup A** prepararà la presentació d'aquest personatge en un pla físic (proposam que s'imaginin que és el seu primer dia d'institut i que té uns dos minuts per presentar-se a la resta de companys/es de classe).
 - El **grup B** s'imaginarà que ja saben que aquest personatge vindrà nou a l'institut i, abans que arribi, decideixen buscar informació sobre ell o ella en els perfils que té creats a la xarxa (Instagram, Facebook, Youtube, o qualsevol altra xarxa on hagi pogut donar informació pròpia). Així doncs,

hauran d'entrar als perfils d'aquesta persona i apuntar tota la informació que en poden extreure (probablement, lloc on viu, quins amics té, si té parella o no, on ha anat de vacances, quina música li agrada, etc.) sense haver-hi parlat mai directament. Quan tinguin la informació recollida, la presentaran a l'aula davant de tothom.

- Els **grups C i D** treballaran el **Personatge Y** (recomanem també que escullin una persona famosa i jove, propera a la seva edat, diferent de l'altra, i que també sigui coneguda per tot el grup classe). Com anteriorment, cal que primer els dos grups es posin d'acord en quin personatge faran i, després, ho treballaran per separat.
 - El **grup C** (com en el cas del grup A) prepararà la presentació d'aquest Personatge Y en un pla físic (imaginant que és el seu primer dia d'institut i que tenen uns dos minuts per presentar-se).
 - El **grup D** (com en el cas del grup B) haurà de buscar informació sobre aquest personatge consultant els seus perfils de la xarxa i exposar a l'aula tot el que han pogut saber d'ell o ella.

Deixarem uns **10/15 minuts per fer el treball en grup** i, després, un representant de cadascun dels grups llegirà/escenificarà les presentacions preparades en els respectius formats. D'aquesta manera tindrem dos exemples diferents de presentacions en l'àmbit físic i virtual.

Un cop ho hagin llegit tots els grups, comentarem amb tota la classe quines són les sensacions que hem tingut escoltant les presentacions. Podem utilitzar les preguntes següents per posar l'èmfasi en la informació que donem de nosaltres a les xarxes:

- Hem obtingut més informació de la persona que vindrà nova a l'institut consultant els seus perfils a la xarxa o amb el que ens ha explicat ella el primer dia de classe?
- Per què donem informació sobre nosaltres, de forma tan concreta i abundant, en els perfils que ens creem a les xarxes?
- Alguna de les informacions que es donen per internet poden ser perilloses per a nosaltres mateixos?
- En cas de trobar-vos una persona desconeguda pel carrer, i establir una conversa espontània, li donaríem tota la informació exactament tal com la tenim publicada en els perfils digitals? Com és, doncs, que ho fem a la xarxa i de forma pública?

A continuació, veurem el vídeo '[Si no lo haces en tu vida normal... ¿por qué lo haces en internet?](#)', recurs audiovisual de la campanya 'De aquí no pasas', de Save the Children, sobre protecció de la privacitat dels adolescents a internet. Amb aquest vídeo podrem veure la recreació audiovisual de l'exercici que acabem de fer i finalitzarem la sessió reflexionant al voltant de les qüestions següents:

- Per què estem constantment donant tanta informació nostra a la xarxa (ubicació, on estudiem, què fem quan sortim de l'institut, quines amistats tenim, etc.)?

- El fet d'interactuar a través de pantalles ens fa donar molta més informació nostra (que sovint poden consultar desconeguts) de la que explicaríem en persona?

Durant aquesta sessió, haurem pogut aprofundir en quines persones/cercles socials ens influencien en la construcció de la nostra identitat i com expressem el nostre jo a les xarxes socials. Amb aquestes reflexions com a punt de partida, podrem passar a treballar més a fons amb l'alumnat el fenomen del ciberassetjament.

SESSIÓ 3. REFLEXIONEM!

6. Com actuem davant l'assetjament

En aquesta darrera sessió tractarem la qüestió de l'assetjament i, més concretament, del ciberassetjament. Per introduir el tema i preparar les primeres sensacions, començarem projectant a l'aula els vídeos següents:

Títol	Temps
'Tu silencio ante el bullying te transforma en cómplice'	0:45

Títol	Temps
'Reírte con el bullying te transforma en cómplice'	0:45

Aquests vídeos, elaborats per la Fundación ANAR i la Fundación Mutua Madrileña per prevenir i lluitar contra l'assetjament escolar, són breus però impactants. Els projectarem i, de moment, demanarem reflexionar sobre el que acabem de veure de forma individual i introspectiva. Deixarem uns minuts per fer-ho i per anotar, individualment, alguna idea que ens vingui al cap o què és el que ens ha cridat més l'atenció dels vídeos.

A continuació, veurem el **reportatge 'Bullying', del programa 30 minuts, de TV3**. Abans de projectar-lo, repartirem a tot el grup classe una frase concreta que diu alguna de les persones que apareixen en el reportatge. Les frases es troben preparades per imprimir-les i retallar-les en el punt següent. Deixarem uns minuts perquè cadascú llegeixi bé la frase que li ha tocat i demanarem que, durant el vídeo, cadascú es fixi especialment en aquesta persona i reflexioni sobre la seva afirmació. En paral·lel, mentre veiem el documental podem anar anotant individualment tot allò que ens cridi l'atenció, més enllà de la frase i la persona que ens ha tocat.

Títol	Temps
'Bullying'	35 minuts

Recomanació

Aquest reportatge mostra diversos casos d'assetjament d'una forma molt propera i realista. Nois i noies, víctimes i assetjadors, però també pares, mares i especialistes parlen de la qüestió amb una sinceritat i emoció que, advertim, poden impactar en alguns casos. Per aquest motiu, recomanem introduir el tema abans de posar el reportatge i posar en context l'alumnat sobre el que està a punt de veure, especialment si en el nostre grup hi ha algun cas d'assetjament escolar.

A més, s'explica el cas d'una noia de Gijón que es va suïcidar després d'haver estat patint assetjament. Tingueu en compte aquest fet també, per si per algun motiu el vostre alumnat és especialment sensible a aquestes situacions.

7. Donem veu a víctimes, assetjadors i testimonis

Ara sí, amb les frases ja repartides i un cop contextualitzat el reportatge, el visualitzarem. En total, hi haurà 16 frases repartides. Recomanem que algunes surtin repetides perquè més d'un/a alumne/a es trobi amb la mateixa frase i puguem conèixer diferents punts de vista durant el debat posterior.

Les frases per imprimir, retallar i repartir són les següents:

Carla: “Empezaron por insultos, luego fueron las pintadas en las mesas, luego lo de esconder trabajos, también fue el dejarme sola y luego ya empezaron en internet”. Minuts 1'27 a 1'48.

- **Per reflexionar:** Et sorprèn l'ordre en què la Carla relata com es van anar produint les agressions? Consideres que es podria haver fet alguna cosa per evitar que ella patís assetjament?
-

Lucía: “Le dije a la profesora *–oye, me están haciendo mucho daño;* y a partir de entonces fue cuando empezó eso, el que se me volcaran las sillas, que me empezaran los libros a desaparecer, que empezaran a tirarme piedras, que pasara yo en los recreos, almorzando por ejemplo, y encontrar bichos en mi almuerzo...”. Minuts 2'00 a 2'25.

- **Per reflexionar:** Cap a on canvia l'actitud dels agressors quan la Lucía decideix explicar a la professora que ho està passant malament? Per què penses que reaccionen així?
-

Manu: “El que em va fer més mal van ser els insults, quan em van ficar al Fotolog amb molts insults, em va afectar més que els cops que em van donar físicament, em vaig quedar en xoc, vaig començar a plorar, però sense cridar ni res. Vaig cridar a la meva mare, i ells van fer la captura de pantalla, i jo ja em vaig posar al llit, durant dies sense menjar, donant-me cops, amb pensaments suïcides...”. Minuts 4'59 a 5'33.

- **Per reflexionar:** Per què penses que en Manu afirma que el que li va fer més mal van ser els insults a través de la xarxa? Més, fins i tot, que les agressions físiques? Penses que va actuar bé avisant la seva mare i fent una captura de pantalla?

Pare d'en Manu: “Él se echaba la culpa, como si fuera él el culpable”.

- **Per reflexionar:** Per què consideres que les víctimes d'assetjament sovint es consideren culpables del que els hi estan fent?
-

Mare d'en Manu: “Cualquier cosa que digas. ¡Uy! No, porque es gay... No, no, cualquier cosa. Porque eres chica, porque eres gorda, porque eres fea, porque tiene un ojo así... porque... O sea, cualquier cosa les sirve a estos chicos para mofarse. Porque no nos gustas. Y como nadie les está rectificando ese comportamiento, pues ellos se suben, porque disfrutan viendo a la víctima arrinconada”. Minuts 7'24 a 7'52.

- **Per reflexionar:** Compartiu l'opinió de la mare que, en el fons, l'assetjament no es dona per cap aspecte concret de la víctima, sinó que qualsevol excusa o qualsevol “diferència” és vàlida per increpar una altra persona?
-

Carles: “Suposo que ser adoptat de Romania i tal... Si ets un nen petit i diuen *no, aquest nen ve de fora, és adoptat, els seus pares que té ara no l'han parit...* Suposo que els nens deuen dir *Ah sí, és diferent*. És la cosa de nens petits, en ser diferent li toquem els nassos. També el *bullying* es fa per enveja. O sigui, de petit és l'estoig, de gran és que tens un mòbil, tens uns cascots millors, tens unes bambes millors, tens una samarreta d'una marca boníssima millor, tens no sé què millor... I clar, aquí hi ha el *bullying*”. Minuts 8'15 a 9'00.

- **Per reflexionar:** Comparteixes l'opinió d'en Carles que dos dels motius pels quals algú pot ser víctima d'assetjament són “ser diferent” i “per enveja”? Què entens per ser diferent? Diferent de què o de qui? Quina és la norma?
-

Carles: “Suposo que també m'ho he creat que em facin *bullying*, perquè no em queixava, no em defensava, no deia res”. Minuts 9'10 a 9'16.

- **Per reflexionar:** Estàs d'acord amb aquesta afirmació? Un mateix és el culpable de rebre *bullying*? Per què penseu que no li explicava a ningú?

Alexis: “Si pegas a alguien o lo *burchas* y ves como que se encoje... ¿sabes? El chico... Y tú te sientes poderoso encima de él, que puedo contigo, contigo... Y te sientes, pues... bien, que puedes con las personas, que te tienen miedo. Y ese miedo verlo en los ojos en las personas pues a mí me gustaba mucho antes, era como una adicción para mí, pero... *Pfff! Fatal*”. Minuts 2’50 a 3’15.

- **Per reflexionar:** En aquest cas, què portava l’Alexis agredir i assetjar a altres companys? Penses que ell és realment més fort que els altres?
-

Alexis: “Empecé a los 13, porque ya empezaron las peleas en casa, el divorcio de mis padres, la separación y todo... Y me sentía como algo dentro del pecho que necesitaba petar como fuese y... Pues... Yo ya iba a por lo chavales. Pues que a mi me daba rabia, yo decía *¿Por qué yo no puedo ser tan feliz como él y estar tan bien con mi familia? Y sacar tan buenas notas en el cole? Pues le voy a amargar la vida para que sea igual que yo. Y si tengo que amargársela a todo el mundo, pues se la amargaré, no quiero que nadie esté por encima mío.*” Minuts 14’05 a 14’34.

- **Per reflexionar:** Penses que la seva situació familiar justifica el que feia? Consideres que ell és realment més fort que les persones a qui assetjava?
-

Alexis: “Yo solía hacerlo con mis amigos porque me sentía como más protegido, ¿sabes? Más dentro del grupo, no me sentía aislado... Si pasaba algo, pues tenía a mis amigos al lado de refuerzo, por si... También si se iba a meter conmigo, si se rebelaba... Pues si eran 3, pues tenía a mis amigos detrás, ¿sabes? Por eso tampoco nunca lo hacía solo”. Minuts 14’35 a 14’56.

- **Per reflexionar:** Penses que si s’hagués trobat sol hauria actuat de la mateixa manera? I els que l’acompanyaven, quin grau de culpa creieu que tenen en l’assetjament?
-

Alexis: “Era como un espectáculo, nos sentíamos como poderosos, ¿sabes? La clase nos decía – había algunos chavales a los que les daba pena – *Dejad a éste, dejad al otro...* Pero cuando la mitad de la clase te apoyaba o algo así, pues tú te sentías como más poderoso aún, que podías más y... *Bff!* Eso aún hacía más daño”. Minuts 14’59 a 15’18.

- **Per reflexionar:** T’havies parat a pensar algun cop que no actuar, no dir res, és una manera implícita de donar suport a l’agressor i col·laborar perquè continuï atacant? Creus que si la classe actués de manera conjunta contra aquestes actituds, l’agressor canviaria d’actitud?

Carla: “No tuve a nadie que me defendiera, nadie que me dijera *estoy aquí para ayudarte, Carla*. Nadie que saliera a defenderme en Internet, nadie que dijera *basta ya, borradlo*. Nadie. Porque a lo mejor tenían miedo de esa gente, vale, de que se metieran con ellos... De que también se lo hicieran a ellos... Puede ser. Pero que luego yo, cuando estuviera en mi casa, no recibiera ningún mensaje de apoyo, ni una llamada... ¿Ni nada? Eso me dolió mucho”. Minuts 13'26 a 13'57.

- **Per reflexionar:** Creus que hauria canviat la situació de la Carla si algú l'hagués defensat o li hagués mostrat suport? T'has plantejat que no actuar, no posicionar-se en cap sentit amb la víctima, pot fer tant mal o més que l'agressió en si mateixa?
-

Carles: “I clar, fins a 4t de primària, que em vaig decidir a explicar-ho, la psicòloga del cole em va dir *clar, com que no veiem el bullying, no podem fer res*. I el bullying no es veu, la gràcia del *bullying* és que ni els professors ni ningú ho vegi”. Minuts 9'16 a 9'30.

- **Per reflexionar:** Comparteixes aquesta afirmació? Però, si amb internet és, justament al contrari i tothom ho pot veure... per què aleshores ningú actua tampoc?
-

Mare d'en Manu: “Ante una situación como ésta, ¿cómo ayudas a tu hijo? ¿Por qué dicen que es *gay* y hay que matarlo? ¿Por qué dicen que es *maricón* y hay que matarlo? Yo no puedo permitir eso, yo ni nadie. Estamos en el siglo XXI, por favor. ¿Qué educación tienen esos niños?” Minuts 5'32 a 5'55.

- **Per reflexionar:** Creus que el *bullying* és una qüestió de manca d'educació? O per quins altres motius penses que els agressors actuen? Penses que la influència i l'educació dels pares als fills és important per evitar aquestes actituds?
-

Veu en off: “Un jutjat de Cerdanyola va reconèixer que, dels 10 als 14, en Manu va ser víctima d'un assetjament escolar continuat. La sentència va condemnar el col·legi a pagar-li una indemnització de 50.000 euros per no haver corregit la situació i pels danys i perjudicis que l'assetjament va ocasionar al noi. L'escola ha presentat recurs”. Minuts 6' a 6'22.

- **Per reflexionar:** Quin paper creus que juga l'escola i el professorat en els casos d'assetjament? Penses que fan suficient? Què més podrien o haurien de fer?

Carles: “A l’escola ara mateix, actualment, o ets *freaky* o ets popular. I a la gent *freaky*, els populars li fan *bullying*. I jo, de petit, suposo que també m’ho he creat, que em fessin *bullying*, perquè no em queixava, no em defensava, no deia res...”. Minuts 9’00 a 9’15.

- **Per reflexionar:** Comparteixes aquesta afirmació? Creus que això passa més o menys d’una forma similar al teu institut o escola?
-

8. Reflexions sobre l’assetjament

Un cop vist el reportatge, obrirem un espai de reflexió per expressar el que hem sentit escoltant víctimes i assetjadors, així com les opinions de cadascú sobre la frase que li hagi tocat analitzar. En general, comentarem tot allò que ens hagi cridat l’atenció sobre les situacions mostrades en el reportatge.

Haurem de procurar que, en acabar la sessió, tots i totes tinguem clars alguns conceptes:

- **Diferenciar entre agressió, assetjament escolar i ciberassetjament:**
 - Una **agressió** és un atac cap a una altra persona. Pot ser física, verbal i/o psicològica.
 - Podem començar a parlar d’**assetjament** quan l’agressió deixa de ser un fet puntual i passa a ser un fenomen permanent i durador en el temps, que moltes vegades compta amb observadors passius.
 - Si l’assetjament es produeix a través d’internet, aleshores podem començar a parlar de **ciberassetjament**. Al web ciberassetjament.cat podem trobar més informació i recursos sobre aquest fenomen. També ens pot ser útil el web cyberbullying.com, on podem trobar una definició específica de ciberassetjament i consells per detectar-lo i afrontar-lo.
- **Alguns consells per afrontar el ciberassetjament:**
 - Fer captures de pantalla dels missatges amenaçadors
 - Informar una persona adulta
 - Protegir els nostres comptes a la xarxa
 - Bloquejar a la persona o persones que ens estan atacant
- En el cas de l’assetjament (sigui a les xarxes o presencial) és molt important remarcar que, perquè es doni, resulta indispensable la **col·laboració de la resta del grup**, que encara que no participin directament de l’agressió **són còmplices si no expressen el seu rebuig**. Aquest és un detall que també diferencia l’agressió de l’assetjament.
- **La força dels testimonis** és indispensable per aconseguir que una agressió no es converteixi en un cas d’assetjament. Per endinsar-nos en aquest tema i posar èmfasi en el tipus de “persones que fan possible” que existeixi l’assetjament, més enllà dels agressors,

podem esmentar algunes de les idees clau de l'article '[Bullying en la adolescència; una vieja amenaza](#)', publicat al web *Padres en la nube*, on es descriuen **7 tipus de persones o actituds diferents** que acostumem a trobar en els casos d'assetjament (agressor/a, víctima, seguidor/a de l'agressió, seguidor passiu, testimoni no implicat, possible defensor i defensor de la víctima).

Per tancar el debat a l'aula, consensuarem possibles "solucions" col·lectives per prevenir o acabar amb l'assetjament i/o ciberassetjament, dins i fora del centre educatiu.

MATERIALS COMPLEMENTARIS

- **Article:** [Joves, Internet i privacitat: els reptes de la identitat en l'era digital](#)
Descripció: Article de Liliانا Arroyo, publicat al CCCB Lab, que reflexiona sobre la identitat digital i la privacitat.
Aplicació: Aquest recurs pot ser útil per al professorat, per preparar l'activitat 5 de la sessió 2.
Nivell educatiu: Documentació per al professorat.
- **Web:** [Internet segura](#)
Descripció: Web de la Generalitat de Catalunya que facilita recursos i recomanacions per la seguretat a la xarxa. A més, compten amb un [canal de Youtube](#) amb vídeos relacionats amb el tema.
Aplicació: Aquest recurs pot ser útil per facilitar a l'alumnat consells i recursos al voltant d'internet, adreçats específicament a joves. Per exemple, pot recomanar-se la seva consulta com a treball fora de l'aula entre les sessions 2 i 3, per tal de consolidar els conceptes treballats en les primeres activitats i preparar l'alumnat per al treball del ciberassetjament.
Nivell educatiu: Tots els nivells d'ESO.
- **Vídeo:** [Assetjament](#)
Descripció: Vídeo del Consell de l'Audiovisual de Catalunya amb recomanacions per fer un bon ús d'internet, tot posant el focus en la prevenció de l'assetjament.
Aplicació: Aquest recurs pot complementar la 3a sessió, per contribuir a consolidar els conceptes treballats. Per exemple, pot presentar-se a l'inici de la sessió juntament amb els vídeos proposats, o projectar-lo al final de la sessió per complementar el debat posterior al reportatge.
Nivell educatiu: Tots els nivells d'ESO.
- **Vídeo:** [Xarxes socials: riscos i potencials per als infants i adolescents](#)
Descripció: Vídeo d'una xerrada d'en Jordi Bernabeu, psicòleg i educador social especialitzat en la intervenció amb adolescents i joves pel que fa a consum de drogues i els usos de les TIC i les xarxes socials. La conferència parla de la relació entre les xarxes socials i els adolescents i s'emmarca dins del projecte Univers Internet i el dossier *Educar en el món digital*, del CCCB.
Aplicació: Aquest recurs pot ser útil per dotar de més eines el professorat a l'hora de preparar el desenvolupament de les activitats.
Nivell educatiu: Documentació per al professorat.

- **Web:** [Mossos d'Esquadra - Joves](#)
Descripció: Web dels Mossos d'Esquadra amb recomanacions de seguretat i informacions d'interès adreçades específicament a joves.
Aplicació: Aquest recurs pot ser útil per facilitar a l'alumnat consells concrets sobre la navegació a internet.
Nivell educatiu: 2n cicle d'ESO.
- **Web:** [Seguretat a la xarxa](#)
Descripció: Web de la Generalitat de Catalunya que facilita recursos i recomanacions per la seguretat a la xarxa.
Aplicació: Aquest recurs pot complementar el treball realitzat durant les tres sessions. Pot ser interessant facilitar-lo a l'alumnat un cop acabada la unitat didàctica, per ampliar coneixements sobre els conceptes treballats i que comptin amb recursos relacionats.
Nivell educatiu: 2n cicle d'ESO.
- **Web:** [Internet segura](#)
Descripció: Espai de l'XTEC que facilita recursos al voltant de la seguretat a la xarxa.
Aplicació: Aquest recurs potser útil per dotar de més eines el professorat a l'hora de preparar el desenvolupament de les activitats.
Nivell educatiu: Documentació per al professorat
- **Vídeo:** [Vídeo del verano - Campaña #YoRespeto - Pensamiento Colectivo](#)
Descripció: Vídeo de la campanya #YoRespeto contra el ciberassetjament, de l'organització d'Uruguai 'Pensamiento Colectivo'.
Aplicació: Aquest recurs pot complementar la 3a sessió, per contribuir a consolidar els conceptes treballats.
Nivell educatiu: 2n cicle d'ESO.
- **Reportatge:** [Bullying: No comptis amb mi](#)
Descripció: Reportatge especial del programa *Info K*, de Televisió de Catalunya, que descriu el ciberassetjament, mostra vivències al voltant d'aquesta problemàtica i dóna algunes recomanacions sobre com podem contribuir a evitar-lo.
Aplicació: Aquest recurs pot complementar la 3a sessió, per contribuir a consolidar els conceptes treballats, sigui per introduir la temàtica a l'inici de la sessió o per assentar els conceptes treballats al final.
Nivell educatiu: 1r cicle d'ESO.

- **Vídeo:** [Què és el cyberbullying?](#)

Descripció: Vídeo del programa *Info K*, de Televisió de Catalunya, que explica què és el ciberassetjament i com podem contribuir a evitar-ho.

Aplicació: Aquest recurs pot complementar la 3a sessió, per contribuir a consolidar els conceptes treballats.

Nivell educatiu: 1r cicle d'ESO.

- **Web:** ['Prevenición cyberbullying'](#)

Descripció: Web impulsada per l'organització Pantallas Amigas, amb informació i recursos sobre el concepte de ciberassetjament i consells per a la seva prevenció. Entre els recursos que ofereix, hi ha una [llista de reproducció amb vídeos d'animació](#) que tracten específicament diferents aspectes relacionats amb el ciberassetjament.

Aplicació: Els recursos d'aquesta web poden ser útils per dotar de més eines el professorat a l'hora de preparar el desenvolupament de les activitats de la tercera sessió. Pel que fa als vídeos de la llista de reproducció de Youtube, la seva visualització pot complementar tot allò treballat durant la 3a sessió.

Nivell educatiu: Tots els nivells d'ESO.

- **Web:** [Pantallas Amigas](#)

Descripció: Web per a la promoció de l'ús segur i saludable de les noves tecnologies en relació a la infància i l'adolescència.

Aplicació: Aquest recurs potser útil per dotar de més eines el professorat a l'hora de preparar el desenvolupament de les activitats. Aquesta web, a més, conté recursos en format vídeo que poden complementar les sessions 2 i 3, especialment la seva [llista de reproducció amb vídeos d'animació](#) sobre el ciberassetjament.

Nivell educatiu: Tots els nivells d'ESO.

ACTIVITATS RELACIONADES

- [La meva finestra al món](#)
Bones pràctiques
- [Jo sóc entreteniment](#)
Entreteniment
- [Personatges](#)
Entreteniment
- [Saben el que volem?](#)
Publicitat
- [Això també és publicitat](#)
Publicitat
- [Periodisme ciutadà](#)
Informació
- [Dins i fora de la xarxa](#)
Projecte d'Aula
- [Stories!](#)
Projecte d'aula
- [Identitat digital](#)
Itinerari transversal

edu
CAC

The image features the text 'edu' and 'CAC' in a bold, black, sans-serif font. The word 'edu' is positioned above 'CAC'. Two orange L-shaped brackets are placed around the text: one to the left of 'edu' and one to the right of 'CAC', creating a partial frame.